

בעצתך תנחני

גליון שבועי להתבוננות בפרשת השבוע ובעבודת ה'

גליון 70

פרשת פנחס

עבודת השם בעולמה של אשה

עלון זה מיועד הפעם לנשים. מומלץ לקחתו הביתה ולהראותו לבת הזוג, ולא להשאיר אותו בבית הכנסת.

אלא שיש קושי לא בשאיפות, אלא ברמת הביצוע. יש פער אדיר בין הדיבורים הגבוהים שהנשים שומעות בהרצאות ובשיחות המוסר השונות, לבין המציאות. יש שאלות רבות שאין להם מענה.

כמה וכמה פעמים התבקשתי על ידי אברכים רבים: "הגיע הזמן לכתוב ספר לנשים. יש בלבול עצום בשטח". ובכן, ספר כרגע עדיין אין, אבל בתקופה האחרונה מסרתי שיחות הדרכה בפני קהלים שונים בכדי לתת מענה לשאלות הבערות, וכפי שאפרט בהמשך.

בדורנו ישנה דרך של הפצת דברי תורה על ידי "רשימת תפוצה". זהו אחד הכלים שניתנו לדורנו לפרסם דברים, אפשר להשתמש בזה, כמו בכל דבר בעולם, לטוב ולמוטב. אפשר לשלוח בזה דברי תורה לאלפי אנשים, לשלוח שיעורים, לפרסם הרהורים בהשקפה על עבודת ה' ועל שאלות החיים, ועוד.

שלחתי לאחרונה לציבור הקוראים את הדברים הבאים:

"גבר יכול להיות ר' חיים קנייבסקי, שאין לו בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה. זה מקובל וראוי. אבל אשה – לא. אשה יכולה להיות הרבנית קנייבסקי: צדקנית, מתפללת שלוש תפילות, מקשיבה לכל עם ישראל, אבל עם כל זה – באלעבוסטע, אמא חמה, סבתא דואגת, רעיה מסורה. למה? מה ההבדל?"

כי האשה במהותה מחוברת לעולם, והקדוש ברוך הוא רוצה את עבודתה דווקא ממקום של חיבור – חיבור רגשי וחיבור פיזי, לעולם, לרגשותיה, לצרכיה ולצרכי הסובבים אותה. החיבור של גבר לקדוש ברוך הוא עובר דרך התרוממות והתקדשות, ואילו החיבור של אשה עובר דרך המציאות, דרך הבית והמשפחה. אשה לא אמורה להתנתק מצרכיה הרגשיים ומהחיבור לקרקע. היא אמורה לעבוד את השם מהמקום המחובר למציאות".

בחורה בסמינר שומעת בלי סוף מסרים על גודל מחויבותה להקמת בית של תורה, לחיים של הסתפקות במועט, לציות מוחלט לבעל, וכמובן – לצניעות ללא פשרות. מה היא מרגישה בסופו של דבר? "אני רוצה מאוד להיות בסדר, להתקדם, לממש את כל המסרים הגבוהים הללו. אבל זה כל כך רחוק ממני, כל כך מנותק ממציאות החיים העכשווית שלי. אני לא רואה את עצמי במקום הזה. אני צריכה עזרה מהבעל, צריכה הופעה נאה, צריכה גם חיים טובים כאן, בעולם הזה".

פרשת השבוע מספרת על בנות צלפחד. נשים "צדקניות, חכמניות, דרשניות" כלשון הגמרא. חמש נשים שרצו בכל מאודן להיכנס לארץ. הסיפור אמנם מתמקד בנשים מסוימות, אבל הוא בא ללמד לא רק עליהן, אלא על כל נשות דור המדבר. הפרט בא ללמד על הכלל. כך אומר רש"י (פרק כו פסוק טד): "על הנשים לא נגזרה גזרת המרגלים, לפי שהן היו מחבבות את הארץ. האנשים אומרים "נתנה ראש ונשובה מצרימה", והנשים אומרות "תנה לנו אחוזה". לכך נסמכה פרשת בנות צלפחד לכאן". בנות צלפחד מלמדות על הכלל.

גם בחטא העגל הנשים לא השתתפו, וגם ביציאת מצרים מבואר בגמרא שבזכות נשים צדקניות שלא נתייאשו מן הגאולה זכו כל ישראל להיגאל.

מה באמת הסוד של כח העמידה של הנשים? הסוד הוא לכאורה – חיבור פשוט לקב"ה. ממקום עמוק ואמיתי בנפש.

שורש החטא בעגל ובמרגלים, ניתן לומר שהוא נבע מהתחכמות יתר. הקב"ה אמר שהוא שולח נביא להנהיג את עם ישראל, אבל הנביא לא חוזר מהשמים אחרי הזמן הנקוב. העם חשב שכנראה יש כאן ניסיון ודרישה של הקב"ה שנמציא לנו מנהיג חדש. גם בחטא המרגלים: הקב"ה אמר שניכנס לארץ ישראל, אבל עם ישראל חשב שכנראה ההבטחה לא תקפה למצב הנוכחי, שחטאנו ואיבדנו את הזכות. כנראה עכשיו הניסיון הוא שנבין שיש דרישה מה' שנשוב למצרים (כך מבאר הח"ח בפרשת שלח).

והנשים אמרו: מה פתאום? אם הקב"ה אמר – למה שהוא יחזור בו? למה ללכת ב"הפוך על הפוך"? אם הוא שלח מנהיג, למה שהוא יקח אותנו? ואם הוא הבטיח את הארץ – למה לחשוב שהוא לא רוצה אותנו? זאת זווית ראייה פשוטה וישרה, שאומרת שאם הקב"ה אמר – הוא גם יקיים.

כך אמרו גם הנשים במצרים, כאשר הגברים נשברו – הנשים החזיקו מעמד. הבעלים אמרו: "אין סיכוי שהמצב ישתנה, הקב"ה מאס בנו". והנשים אמרו: "אם הקב"ה הבטיח – הוא יקיים".

גם בדורנו אנו הנשים עומדות בנסיונות לא קלים, עם המורכבות של התקופה. הנסיונות רבים והשאלות והתהיות רבות. הרצון לעבוד את ה', להחזיק את התורה, להקים בתים של תורה, להתלבש בצניעות – הוא גדול מאוד. עם כל השפע האדיר של החומריות והמודרניזציה מכל פינה – יש רצון עמוק לעבוד את ה' ולעשות את רצונו. זה פשוט לא ייאמן.

ובאמת, יש צדק בדברים. הרצון להתיפות הוא צורך בסיסי אצל אשה. כל אדם נשוי ואב לבנות יודע זאת. גם הצורך לקבל עזרה מהבעל הוא צורך מציאותי שאין טעם להתכחש לו. גם הצורך של אשה בדורנו להביע את עצמה ואת דעותיה בבית במערכת חיי הנישואין, ולא להיות אשה כנועה לחלוטין – הוא גם צורך בסיסי. גם הרצון לפרנסה בריווח – הוא רצון לגיטימי מאין כמוהו. אנחנו מבקשים על זה כל יום בכל ברכת המזון, פעמיים.

ומצד שני אשה שומעת מסרים אחרים, שמעמידים את הצרכים הבסיסיים שלה באור שלילי: את לא אמורה להשקיע בהופעה נאה, את לא אמורה להביע עמדה מול בעלך, את אמורה לקחת על עצמך את עול הבית כדי שהוא ילמד ללא הפרעה, וכסף – זה ממש לא חשוב.

כל הדברים הללו נכונים, במידה מסוימת. כל אמירה מוסרית יש לה את המקום והזמן והמידה שלה. אך כאשר הדברים מתקבלים בחד ממדיות, בצבעים של שחור ולבן – נוצרות בעיות. נוצרת תחושה פנימית שאין לגיטימציה מצד התורה לצרכים שלי, לתחושות שלי. וזה יוצר ריחוק פנימי, יאוש פנימי.

יש למצוא את שביל הזהב, את דרך האמצע. את ההבנה כיצד הולכים בדרך השם, דרך של בניה וצמיחה, מתוך הבנה לצרכים, מתוך לגיטימציה לרגשות, מתוך התעלות פנימית שמחברת לה' ולתורתו.

הבה נציג חלק מההתחבטויות המציאותיות הפוגשות את הנשים בדורנו, העושות מאמצים רבים להקים בתים של תורה ולעבוד את השם. יש להדגיש שהתחבטויות אלה לא תמיד מובנות למי שעומד מן החוץ, אבל למי שנמצא בשטח – הדברים כואבים ונוגעים בלב של ההתמודדות:

מה התפקיד שלי כאשר ביחס ללימוד התורה של בעלי? איך לתמוך מחד גיסא מבלי להלחיץ מאידך גיסא? והאם עלי להרגיש מצפון כל פעם שאני נעזרת בו?

מה עלי לעשות אם בעלי לומד פחות טוב, או רוצה לצאת לעבוד?

מה צריך להיות היחס לקריירה? האם הרצון להתקדם בעבודה הוא שלילי? ומה היחס לילודה? האם יש ערך ללדת ילדים רבים, להקים משפחה ענקית?

מה צריך להיות היחס להופעה נאה ולטיפוח אישי? האם מוטל עלי לא לרצות יופי?

מה היחס של התורה למעמד האשה, לדרישת השוויון?

אולי חלק מהשאלות נשמעות מתריסות, אבל לא ניתן להתעלם מהשאלות. חייבים לתת להן מענה, בנפשנו הדבר. התקשרה אלי אשה המטפלת בנשים ונערות במצבים שונים, וסיפרה שהיא רואה במו עיניה כיצד שאלות אלה מציקות ומנקרות וגורמות בסופו של דבר לאחד מהשנים: או לנתק רוחני, הנובע מיאוש ותחושה שלא שייך להיות צדיקים, או ללחץ נפשי.

הזכרתי בתחילת הדברים שלאחרונה מסרתי שיחות הדרכה בנושאים אלה לפני קהלים שונים, וב"ה הדברים עשו פרי,

והתגובות שהתקבלו היו "זה מה שחיפשתי הרבה זמן", "נפתרו לי שאלות קשות של החיים", "אלו יסודות שחייבים לשמוע".

בסדרות אלה התמקדתי בשני נושאים מרכזיים: הנושא הראשון הוא יסודות עבודת השם בעולמה של אשה. סדרה זו נקראת בשם "חכמת הלב". הנושא השני הוא – יסודות הקמת בית, ובפרט בית של תורה. סדרה זו נקראת בשם "בנתה ביתה".

הסדרה הראשונה כוללת שבע שיחות של כחצי שעה כל אחת, כל שיחה מטפלת בנושא יסודי בעבודת השם בעולמה של אשה, מתמצתת את ה"למעשה", ונותנת את הכלים המעשיים לחיות נכון ולהתמודד מול השאלות.

שיעור ראשון: הקריעה בין השאיפות לבין החיים השוטפים

שיעור שני: היסוד הראשוני – מבנה נפש האשה

שיעור שלישי: עבודת השם עם חיבור לעצמך

שיעור רביעי: עבודת השם היחודית של אשה

שיעור חמישי: הצטננות נשית או פמיניזם

שיעור שישי: הקו הדק בין צניעות לטיפוח אישי

שיעור שביעי: שאלות ותשובות מהשטח

הסדרה השנייה עוסקת ביסודות הקמת בית ובפרט בית של תורה. גם סדרה זו עוסקת בשאלות קשות שזוגות צעירים (וגם מבוגרים) רבים מתחבטים בהם.

שיעור ראשון: ההתחבטויות המצויות

שיעור שני: היסודות של בניית קשר אמיתי

שיעור שלישי: לדעת לקבל מהבעל

שיעור רביעי: בית של תורה – המטרה והאתגרים

שיעור חמישי: מה עושים כאשר הבעל לא רוצה ללמוד

שיעור שישי: היחס לילודה ולקריירה

שיעור שביעי: סיכום – יסודות עבודת השם והקמת בית.

כאמור, בעקבות השיעורים נשים רבות העידו שקיבלו אור חדש בחיים ופתרו בעיות רבות שהעיבו על חייהן.

להצטרפות לשיעורים – אפשר שני דרכים:

א. בקו הטלפון 02-313-7414, שלוחה 4 ושלוחה 6. (יש להתקשר ולפעול לפי ההוראות, הפשוטות מאוד). יש לציין שבכל סדרה השיעור הראשון פתוח להאזנה ללא עלות.

ב. ב"נדרים פלוס" בקופת "בעצתך תנחני", שם אפשר להירשם עם כתובת מייל, והשיעורים יישלחו אל כתובת המייל שהופיעה בהרשמה.

להצטרפות לרשימת התפוצה: B0548407520@gmail.com

כמו כן ניתן להעביר לאחרים את כתובת ההצטרפות לזיכוי הרבים